

Zeneszerző-karmester, aki gondolkodni tanít

„Senki nem hisz egy olyan művésznek, aki maga sem bízik önmagában”

Ha megkérdeznék önt, kedves olvasó, mire illenek a következő tulajdonságok, tudná a választ? Magyar, karmester, zeneszerző, szívesen komponál felkérésre, saját zenekara van, zeneszerzést tanít, nemzetközi karmesterkurzust tart, szép, kedves, határozott, természetes, 30 éves, a Zene Világnapján született és NŐ... Szabad a gazda? Meskó Ilona!

Szöveg: Viant Katalin

Legbelsőbb lényedet adod a vezényelt műhöz, akár színes kendőben, akár frakkban vagy.

Ez így van: mindkettő én vagyok. Ha engem hívnak meg vezényelni, akkor nem mást akarnak hallani és látni, hanem engem, Meskó Ilonát. Ha megpróbálnék másként viselkedni, azt csapnám be, aki meghívott.

Hollerung Gábor karmester meghívott: november 11-én a Dohnányi Zenekart te vezényled. Nagyon örültem a felkérésnek, ez nekem nagy lehetőség. A skandináv est programja tetszik, a Peer Gynt pedig nagy vágyam volt. Annyira örültem neki!

Az esten felhangzik egy ősbemutató is.

Új, kortárs mű interpretálásánál úgy érzem, nem én vagyok a fontos, hanem a szerző, az új mű, jelen esetben Tiszai Péter Belvárosi gyümölcsök c. szvitje. {*Tiszai Péterről lásd írásunkat a 15. oldalon! – Szerk.*} Mivel kutya kötelességemnek tartom kortárs művek bemutatását, ha erre kérnek fel, soha nem mondom nemet, még ha a kottát nem is láttam. Ilyenkor nem az én dolgom eldönteni, hogy jó-e az a mű vagy sem. Nekem is van zenekarom, mi is rengeteg kortárs művet tűzünk műsorra, akárcsak Hollerung Gábor a BDZ élén. Nekem a legjobb tudásom szerinti bemutatás a kötelességem, mert a szerzők csak az a felvétellel tudnak kilépni a világba, mely már elhangzott. S nyilván a legjobb tudásomat kell adnom, mert többet ártunk azzal, ha valamit rosszul

mutatunk be, mintha egyáltalán nem játszottuk volna el. Ezért igen megtisztelő egy ilyen feladat.

Zeneszerzőként is hozzászólsz egy-egy kortárs darabhoz?

Természetesen szerzőként is közelíték a kortárs

művekhez, mert talán jobban megértem, mit is akar egy másik zeneszerző. Megkérdezem, hogy biztos-e az a dinamika, az a tempójelzés, mert én másképp látom: ha azt játsszuk, ami a kottában van, esetleg nem az fog szólni, amit ő akar... És sokszor kiderül, hogy a szerző tényleg nem arra gondolt; amikor élénkli az adott részt, megmutatja, kiderül, mást szeretne viszonthallani. Igen, segíték, mindent beleadok. Most a skandináv darabokra sem úgy készülök, hogy egyik darab, másik darab, megtanulom, hanem belemélyedek a szerzők világába, irodalmába. Így volt ez a diplomahangversenyemen is, ahol csak orosz művek hangzottak el.

Ráadásul skandináv jelleg talán nincs is, hanem van svéd, norvég és finn.

Inkább azt mondanám, ezek a zenék abszolút európaiak. Egyértelmű, hogy a nagymesterektől tanultak a szerzők. Természetes, hogy vannak népies, egy-egy nemzetre jellemző motívumok e művekben is, ahogy Brahmsnál, Beethovennél is vannak, de a formálás hasonló. Nem kell másféle technikával vezényelnem. Az a fontos, hogy én belül értsem ezt a világot. Nem tartok mesedélutánokat a zenekarnak sem, mert nem szükséges. Azt gondolom, hogy elég, ha én értem a művet, ha én benne vagyok egy szerző világában, mert azt át tudom adni a zenekarnak.

Sokszor a karmester kedvéért megy a közönség hangversenyre.

Ha átütő a személyisége, mint például Kobayashié, akkor egyértelmű. Noha a karmesteri pálcá nem szólal meg, mégis közvetíti, amit a karmester érez. S ez elég. Ma a lemezpiac is erről szól: hogyan vezényel egy-egy művet egy-egy karmester. De persze olyan is van, hogy „a berliniek”... {*Értsd: a Berliini Filharmonikusok – Szerke.*}

Azért egy zenekar meg tudja makacsolni magát, ha akarja.

Nyilvánvaló. Éppen ezért olyan szép, amikor viszont mindent megtesznek a karmesterüknek.

Általában a karmester diktálja a tempót is. Te azonban saját szerzeményeid mellett másodpercre pontosan megjelölted azok időtartamát. Nem azért, mert annak hajszálra annyinak kell lennie, csupán praktikus okokból; ha műsort állítanak össze, legyen egy megbízható adat a mű időtartamára vonatkozóan. Ráadásul hihetetlen eltérések lehetnek az egyes karmesterek előadásaiban. Brahms szimfóniáinál gyakori, hogy a felvétel egyszer 30, egyszer 50 perces. Nem mondhatjuk, hogy egyik jó, a másik nem, mert ha a lassabb ki van töltve tartalommal, akkor elhiszem, hogy ennyinek kell lennie. És az is lehet, hogy a dupla tempót unom.

A karmester szerepe szerinted tehát döntő. Ezért tartasz karmesterkurzust?

Zongora és zeneszerzés tanításában, korrepetícióban már sok tapasztalatom van. Ez lesz az első alkalom, amikor önállóan tanítok karmesterséget. A kurzuson nagyszerű kollégák lesznek segítségemre, beleértve a zenekart, szólistát, zongoristákat és vendéglőadót. {*A Meskó Ilona által vezetett Nemzetközi Karmesterkurzus e beszélgetés után, augusztus 29. – szeptember 6. között zajlott Budapesten a MÁV Szimfonikus Zenekar közreműködésével. – Szerke.*}

A műveidet hallgatva kijelenthetjük, hogy általában nem hagyományos a hangszerválasztásod.

Jellemzően fúvósoknak írok. Én írtam az első harsonanégyest is barátaim, az amúgy részben dohnányisokból álló Corpus Harsona Kvartett kérésére. {*A Kvartettől írásunkat lásd előző lapszámunk 5. oldalán. – Szerke.*}

Egyszerűen nem volt mű, melyet eljátszhattak volna. De cimbalomra is írtam művet, mert ugyan egy-két zenekari műben szerepel cimbalom, így Bartóknál, Kodálynál is, a cigányzenekarokban pedig fontos szerepe van, de aki cimbalomkarrierről álmodik, átiratokon kívül nem igen

HÁTTÉR

Meskó Ilona

zongoraművész, zeneszerző, karmester, zenetanár

1981. jún. 21-én született Debrecenben. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zeneszerzés és karmesterképző tanszakán végzett.

2003: megalapítja a Ventoscala Szimfonikus Zenekart.

2007: a Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskola tanára

Tagja

– a Magyar Zeneszerzők Egyesületének,

– a Vántus István Társaságnak,

– Horgas Quartetnek.

Díjak, elismerések

– **2001:** Legjobb Előadó Díj, Kincses zeneszerző verseny

– **2002:** I. helyezés, Vántus István Zeneszerzésverseny

– **2003:** I. helyezés, Kincses Zeneszerző verseny

– **2009:** egyedüli magyarként döntős az 51. Besançon Nemzetközi Karmesterversenyen.

Ösztöndíjak

– **2004:** New York-i Zeneakadémia

– **2006: 2009, 2010:** Kodály-ösztöndíj.

Művei rendszeresen elhangzanak kortárs zenei sorozatokban, Ifjúsági Kortárszenei Esteken, az Őszi, a Tavasz és a Mini Fesztiválon.

Bővebben: www.meskoilona.hu

Vendégünk

számíthat túl bőséges repertoárra.

És szóló zongorára születik majd mű?

A konziban Kocsár tanár úr megtöltötte nekem. Sokan esnek abba a hibába ugyanis, hogy arra a hangszerre írnak művet, melyen maguk is játszanak, és így nem tapasztalják meg kellőképpen a többi hangszerben rejlő lehetőségeket. És ez valahogy így maradt: soha nem jut eszembe zongorára szólót írni.

Hallgatóként nekem nagyon tetszik a szöveg-, illetve költőválasztásod (angol gyermekversek, japán költők mellett Babits Mihály, Weöres Sándor, Sulyok Gizella), másrészt meglep hangszeros műveid dallamossága.

„A kérdés a legfontosabb.”

Mondhatjuk, hogy populárisabbak a hangszeros műveim, de a vokális kompozícióim sokkal mélyebbek.

Sokat dolgozol, tanítasz, sikeres vagy – mindezt itthon.

Az évek során a hazához való hűségem semmit nem változott, sőt erősödött, de egyre nehezebb itthon az élet. Léteznek könnyebb utak is, itthon is, melyeket még akkor sem választanák, ha kenyérre kellene. Azt is érzem, hogy karmesterként még nem vagyok a helyemen. Az a baj velem, hogy kicsit rögeszmés vagyok. Vannak fixa ideáim a karmesterségben, a zeneszerzésben, a dolgaím intézésében. Ezzel saját magam nehezítem meg az életem, de ettől vagyok én: én. És még mindig hiszek ab-

ban, hogy a tehetség nem vész el. Előbb utóbb mindenki megtalálja az útját, a helyét – itthon és a világban.

Honnan tudod, hogy tehetséges vagy?

Soha nem kérdőjeleztem meg. Nagyon utálok az álszerénységét. Taszít.

Biztos vagy magadban.

10 éve tanítok, s egyből megmondom, melyik gyerek tehetséges. Magamról is tudom, miben vagyok jobb, mely területeken érdemes még több energiát befektetnem. Ha magamról nem tudnám, másról hogyan mondanám meg? Elmondok egy meghatározó esetet. Kicsike voltam. Pörgős szoknya, kopogós cipő, kosár-fonott haj. Ez volt a csúcs. Egy felnőtt megdicsért, hogy milyen szép kislány vagyok, mire én meg azt mondtam, á nem is... Akkor magyarázták el a szüleim, hogy amiért mindent megtettem, arra büszke lehetek, másodsorban ez a reakció illetlenség azzal szemben is, aki meglátta bennem a jót. És nem kell visszautasítani a dicséretet csak azért, hogy szerénynek lássanak. Ez most is így van: ha nagyon felkészülök egy koncertre, mindent megteszek, a tudásom legjavát beleadom, és gratulálnak, akkor nem mondom, hogy á, nem, nem volt olyan jó... De magamban, másnap, pontosan átgondolom, hogy ezt meg ezt a részt hogyan lehetett volna jobban, másként. Soha nem állok meg; mivel annyira izgat egy-egy mű és annak minél jobb előadása, előbb vagy utóbb arra is rájövök, miben hibáztam. Ez az én dolgom, senki másra nem tartozik. Az álszerénységet pedig egyszerűen szánalmasnak tartom. Ráadásul senki nem hisz egy olyan művésznak, aki maga sem bízik önmagában.

Nem fogok olyat tanítani, amit még magam nem rögzítettem magamban. Amiben sok munkám van, azt képes is vagyok átadni. Lehet, hogy csak három dolgot tanul valaki tőlem, de azt egy életre.

Munkásságodat szemlélve feltűnő az is, hogy szeretsz megbízásra zenét írni.

Szeretem a határidőket, a megrendeléseket, de nem a pénzért szeretem, vagy azért, mert magamtól nem írnék zenét. Hanem azért, mert az a megrendelő részéről kifejezi a komoly szándékot; hogy tényleg érdekli a darab, hogy tőlem kell az a darab, és a szándékát, hogy be is mutatja. Mert ostromol, mert

tőlem akar valamit, nem mástól.

És megtalálnak ezek a megrendelések?

Igen. Nyilván nem vállalom el akármit, csak akkor, ha bizonyos zenei gondolatok már ott motoszkálnak az agyamban a témával kapcsolatban, s akkor abba a csatornába kezdem irányítani a gondolataim, amire felkértek: arra a hangszerre, arra az apparátusra. És nem találnak meg hülyeségekkel. Jó, kértek már tőlem popszámot is, de mondtam, hogy eltévesztették a telefonszámot.

Kortárs szerző vagy, de romantikus műveket vezényelsz.

A romantika az én világom. Mindenevő vagyok, nem is szeretnék specializálódni, mert hibának tartom, noha megértem. Gyönyörű példa Prunyi Ilona zongoraművésznő pályája, aki Dohnányira tette fel az életét, miközben mást is fantasztkusan játszik. Persze, tudom, miben vagyok a legjobb. Nem vagyok visszafogott alkat, talán erőszakos is kicsit, és ez a romantikában tud előjönni belőlem.

Hogy telt a nyár?

Elsősorban a már említett karmesterkurzusra készültem. A tanítás az életemben olyan ajándék, aminél semmi nem tesz most boldogabbá. Zeneszerzészakra jó hangulatúak az órák, elsősre megcsinálják a feladatot, amit kijelölök. Hihetetlenül sokat fejlődöm én is a tanítással, hiszen nem mondhatom el következő órán ugyanazt! Ez nem általános iskola, ahol tanterv van, és épp a B betűt tanuljuk. Szeretem a tanítványok jó kérdéseit is, mert csak akkor tudok bármit is a fejükbe tölteni, ha kérdeznek.

Ismét a kérdések fontosságánál tartunk.

A legfontosabb a kérdés. A fejlődéshez, nem a boldogsághoz. Nincs az a bölcsesség, ami jó helyre megy, ha nem merült fel előtte a kérdés a tanítványban. És nekem tudnom kell legalább egy olyan mondatot mondanom, amitől közelebb kerül a

megoldáshoz, legyen szó akár zeneműről, vagy magáról az életről.

A tanítás valóban különleges képesség.

Szeretek tanítani, pedig még magam sem vagyok kész. Zeneszerzőként is legalább 20 évre van még szükségem, hogy meg tudjam mondani, ki is az a Meskó Ilona. De amit már tudok, azt tanítom: vannak szabályok, van eszköztáram, ismerem trükköket. Főleg gondolkodni tanítok. Nagyon egyszerű lenne a növendék kottafüzetébe beírni a jó hango-

„A gondolkodásmód átadása az igazi kincs”

kat a rosszak helyett, csak így nem haladnánk. Később pedig majd más írogat neki a kottájába valamit? A műhöz a gondolkodás vezet engem is, és a gondolkodásmód átadása az igazi kincs, amit növendékeimnek adhatok. ■

Meskó Ilona 2011. november 11-én, 19 órakor a Budafoki Hangversenyesték keretében vezényli a Budafoki Dohányi Zenekart. Műsoron: Tiszai: Belvárosi gyümölcsök, Alfvén: Midsommarvaka, Grieg: Peer Gynt, Sibelius: Finlandia.